

Anmeldelser

Erik Albæk, *Fra sandhed til information. Evalueringsforskning i USA - før og nu*, Akademisk Forlag, 1988, 219 s., kr. 160,00.

Bogen er en licentiatafhandling fra Institut for Statskundskab. Den er udgivet med støtte fra Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd, som også har været med til at finansiere forfatterens gæsteophold ved MIT, USA.

Bogen holder, hvad undertitlen lover. Læseren får en god oversigt over den nordamerikanske debat om evalueringsforskningens metoder og dens anvendelse. Metodediskussionen refereres især på det videnskabsteoretiske område: Fra positivisme til multiplisme, og anvendelsessiden knyttes sammen med ændringen i synet på de organisationer, der forventes at skulle anvende evalueringsforskningen: Fra den rationelle beslutningsmodel til de organiserede anarkier. Endvidere behandles udviklingen fra den meget kvantitativt orienterede samfundsforskning med eksperimentet som prototype til den kvalitativt orienterede samfundsforskning.

Denne oversigt er god, tingene bliver sat ind i en større sammenhæng, og læseren får luft under vingerne. Men som forfatteren også selv nævner, så er disse betragtninger ikke nye. Men her ser vi dem skrevet sammen på en personlig og flydende måde. Måske med lovlig mange superlativer, men velskrevet og læseligt.

Bogen fortjener absolut at blive læst af andre end samfundsforskere. Forfatteren nævner selv, at bogen også er rettet til forskningspolitikere og forskningspolitikens embedsmænd, ligesom til dem, der iværksætter og betaler anvendt samfundsforskning. Til en del af denne læserkreds er bogen dog nok lidt for omfattende med sine over 200 sider. Men måske ser vi snart en artikel baseret på bogen?

Bogen er også interessant derved, at den kommer ind på et forskningsområde, der er nyt i Danmark, ja, for den sags skyld i de nordiske lande. Det er forskningsområdet, der handler om anvendelse af samfundsforskningen. Forfatteren gengiver ganske dækkende væsentlige undersøgelser af evalueringsforskningens anvendelse og debatten herom i USA i 1970'erne. Indfaldsvinklen er imidlertid afgrænset til evaluering af offentlige foranstaltninger (og ikke evaluering i forbindelse med private virksomheder) ofte på mere overordnet, centralt politikniveau og ikke på mere lokalt program-/projektniveau. I øvrigt kan jeg til supplement nævne, at der i løbet af 1980'erne er udgivet resultater fra empiriske undersøgelser af forskningsanvendelse, hvor blandt andet tidsfaktoren inddrages. Ligesom det påvises, at forskellige persongrupper benytter forskningsresultater på forskellig vis (jf. Albæk, s. 53).

Forfatterens omtale af evalueringsforskningens anvendelse er præget af perspektivet fra Carroll Weiss og Co.s perspektiv, som anlægger et ret pessimistisk syn på forskningens anvendelsesmuligheder. Der er imidlertid i USA en voksende kritik af denne synsvinkel, blandt andet formuleret af Michael Q. Patton, der

Anmeldelser

Erik Albæk, *Fra sandhed til information. Evalueringsforskning i USA - før og nu*, Akademisk Forlag, 1988, 219 s., kr. 160,00.

Bogen er en licentiatafhandling fra Institut for Statskundskab. Den er udgivet med støtte fra Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd, som også har været med til at finansiere forskerens gæsteophold ved MIT, USA.

Bogen holder, hvad undertitlen lover. Læseren får en god oversigt over den nordamerikanske debat om evalueringsforskningens metoder og dens anvendelse. Metodediskussionen refereres især på det videnskabsteoretiske område: Fra positivisme til multiplisme, og anvendelsessiden knyttes sammen med ændringen i synet på de organisationer, der forventes at skulle anvende evalueringsforskningen: Fra den rationelle beslutningsmodel til de organiserede anarkier. Endvidere behandles udviklingen fra den meget kvantitativt orienterede samfundsforskning med eksperimentet som prototype til den kvalitativt orienterede samfundsforskning.

Denne oversigt er god, tingene bliver sat ind i en større sammenhæng, og læseren får luft under vingerne. Men som forfatteren også selv nævner, så er disse betragtninger ikke nye. Men her ser vi dem skrevet sammen på en personlig og flydende måde. Måske med lovlig mange superlativer, men velskrevet og læseligt.

Bogen fortjener absolut at blive læst af andre end samfundsforskere. Forfatteren nævner selv, at bogen også er rettet til forskningspolitikere og forskningspolitikens embedsmænd, ligesom til dem, der iværksætter og betaler anvendt samfundsforskning. Til en del af denne læserkreds er bogen dog nok lidt for omfattende med sine over 200 sider. Men måske ser vi snart en artikel baseret på bogen?

Bogen er også interessant derved, at den kommer ind på et forskningsområde, der er nyt i Danmark, ja, for den sags skyld i de nordiske lande. Det er forskningsområdet, der handler om anvendelse af samfundsforskningen. Forfatteren gengiver ganske dækkende væsentlige undersøgelser af evalueringsforskningens anvendelse og debatten herom i USA i 1970'erne. Indfaldsvinklen er imidlertid afgrænset til evaluering af offentlige foranstaltninger (og ikke evaluering i forbindelse med private virksomheder) ofte på mere overordnet, centralt politikniveau og ikke på mere lokalt program-/projektniveau. I øvrigt kan jeg til supplement nævne, at der i løbet af 1980'erne er udgivet resultater fra empiriske undersøgelser af forskningsanvendelse, hvor blandt andet tidsfaktoren inddrages. Ligesom det påvises, at forskellige persongrupper benytter forskningsresultater på forskellig vis (jf. Albæk, s. 53).

Forfatterens omtale af evalueringsforskningens anvendelse er præget af perspektivet fra Carroll Weiss og Co.s perspektiv, som anlægger et ret pessimistisk syn på forskningens anvendelsesmuligheder. Der er imidlertid i USA en voksende kritik af denne synsvinkel, blandt andet formuleret af Michael Q. Patton, der

sammen med andre argumenterer for og rimeligt begrundet, at en evaluering, der udformes i samarbejde med de forventede brugere, medvirker til at gøre forskningen brugbar og værdifuld. Forskelle mellem Weiss og Co. og Patton og Co. skal blandt andet søges i det forhold, at de beskæftiger sig med forskningsanvendelse på to forskellige niveauer. Weiss refererer mest til anvendelse på centralt politikniveau, mens Patton refererer til anvendelse på lokalt niveau, for eksempel programmer og institutioner. Disse bemærkninger skal ses som supplement til bogens side 92-93 og side 197.

Jeg er enig med forfatteren i hans slutreplik side 199, at forskningsrådets anvendelse af samfundsforskning kræver en teoriudvikling, der lægger vægt på de beslutningsprocesser og de organisationer, hvor forskningen forventes at blive anvendt. Et sådant arbejde er i gang i USA, blandt andet formidlet igennem tidsskriftet *Knowledge*, som forfatteren henviser til, men også i det nye tidsskrift *Knowledge in Society*.

Jeg håber, at Erik Albæks bog vil blive læst af mange. Det har den fortjent. Mine supplerende bemærkninger kan ses som et tegn på, at vi står over for et forskningsområde, som er i hastig udvikling. Her bør Danmark også være med, og Erik Albæks bog er et godt udgangspunkt.

Olaf Rieper

Amtskommunernes og Kommunernes Forskningsinstitut

Peter Bogason, *Organisation og beslutning, offentlig administration i Danmark*, Herning: Systime, 1988, 300 s., kr. 188,00.

Organisation og beslutning er tænkt som en bred introduktion til dansk forvaltning i et beslutningsteoretisk perspektiv. Grundlaget for Peter Bogasons nye lærebog i forvaltning er overvejende danske politologiske forskningsresultater fra de sidste 10 år. Bogason koncentrerer sig i bogen især om forvaltningens rolle i beslutningsprocessen/fordelingsprocessen og betegner sit teoretiske ståsted som pluralistisk. Han udtrykker dog intentioner om løbende at inddrage forklaringsfaktorer og analyser fra andre teoretiske skoler.

Efter et indledende kapitel om centrale statsteoretiske skoler bevæger Bogason sig i kapitel 2 fra de klassiske og individorienterede beslutningsmodeller – »economic man«, »administrative man« – over kollektivmodeller – »muddling through«, »garbage can« – til modeller specielt udviklet i forsøget på at forstå relationer i det politiske system og dermed i forvaltningen. Som han påpeger, har de senere års udvikling betydet, at modellerne har bevæget sig væk fra relativt simple og stringente forudsætninger til mere komplekse og let forvirrede forudsætninger. Kapitlet er garneret med skemaer, der udmærket illustrerer de behandlede beslutningsmodellers forskelligheder.

Kapitel 3 er disponeret med en teoretisk første halvdel og en empirisk anden halvdel. I første del forsøger Bogason med udgangspunkt i diskussionen af bu-